

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพ เกี่ยวกับการใช้ยาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกนักเรียนออก
ตามเพศของนักเรียนและประเภทของโรงเรียน คือนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจาก
โรงเรียนชาย โรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษา โดยให้นักเรียนเป็นผู้ตอบแบบ
สำรวจด้วยตนเอง นำข้อมูลที่เป็นรายละเอียดส่วนตัวมาหาค่าร้อยละ (percent)
ข้อมูลที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพในการใช้ยาทั้งทางด้านความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติ
นำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(standard deviation) ทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการใช้
ยา ทั้งทางด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way
analysis of variance) ในการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการ
ใช้ยาทั้งทางด้านความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติระหว่างนักเรียนจากโรงเรียนชาย
โรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษา และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่
ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียน
รัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๒๘ ซึ่งมีนักเรียนชายจากโรงเรียนชาย
15 แห่ง รวม 5,137 คน นักเรียนหญิงจากโรงเรียนสตรี 11 แห่ง รวม 4,011 คน
นักเรียนชายจากโรงเรียนสหศึกษา ๑๘ แห่ง รวม 7,277 คน และนักเรียนหญิงจาก

โรงเรียนสหศึกษา รวม 8,846 คน รวมเป็นนักเรียนชายทั้งหมด 12,414 คน
 นักเรียนหญิง 12,867 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมดจากโรงเรียนทุกประเภท 84 แห่ง
 25,271 คน

2. กลุ่มตัวอย่างประชากร

2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนประชากรทั้งหมด 25,271 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่ม
 ตัวอย่างตามวิธีการของ ทาโร ยะเมเน (Taro Yamane) โดยกำหนดให้มีระดับความ
 มีนัยสำคัญเป็น .05 จากจำนวนประชากร 25,271 คน จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 เท่ากับ 384 คน (ประคอง กรรณสูต 2525:12) การวิจัยนี้ได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง
 ทั้งสิ้น 400 คน

2.2 การสุ่มตัวอย่าง

2.2.1 การสุ่มตัวอย่างโรงเรียน

โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพ
 มหานคร ปีการศึกษา 2528 มีจำนวน 84 แห่ง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น
 กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากโรงเรียนส่วนมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 50.00 ของโรงเรียน
 ทั้งหมด มีความกระจายและครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร จึงสุ่มตัวอย่าง
 โรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ซึ่งแยก
 ออกเป็นโรงเรียนชาย 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.67 โรงเรียนสตรี 7 แห่ง คิดเป็น
 ร้อยละ 63.84 โรงเรียนสหศึกษา 40 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 58.82 รวมโรงเรียนทั้งหมด
 57 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.64

2.2.2 การสุ่มตัวอย่างห้องเรียน

การสุ่มหานักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จะเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 6 โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 57 ห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ
 ง่าย (simple random sampling)

2.2.3 การสุ่มตัวอย่างนักเรียน

จำนวนกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน คำนวณจากการนำจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของแต่ละโรงเรียนไปหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรจากโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างได้ กับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ต้องการ แล้วสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยมีกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศของนักเรียนและประเภทของโรงเรียน คือ นักเรียนชายจากโรงเรียนชาย 100 คน นักเรียนชายจากโรงเรียนสหศึกษา 100 คน นักเรียนหญิงจากโรงเรียนสตรี 100 คน และนักเรียนหญิงจากโรงเรียนสหศึกษา 100 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของ เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสำรวจพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา

ตอนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยา

ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ยา

ตอนที่ 5 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ยาในปัจจุบัน

2. ขั้นตอนการสร้างแบบสำรวจ

2.1 ศึกษาโครงสร้างวัตถุประสงค์ องค์ประกอบของหลักสูตรวิชาสุขศึกษาตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา ในรายวิชา พ 605 วิชาสุขศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้ยาและ
สิ่งเสพติดของประชาชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

2.3 การสร้างข้อกระทง (item) ข้อกระทงของแบบสำรวจนี้
ประกอบด้วย

2.3.1 แบบรายการสำรวจ (check list) ในแบบสำรวจ
ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ 10 ข้อ และตอนที่ 2 ความรู้
เกี่ยวกับการใช้ยา 20 ข้อ

2.3.2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ใน
แบบสำรวจตอนที่ 3ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยา 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นทัศนคติที่ถูกต้อง
(positive) 8 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 ข้อที่ 7 ข้อที่ 8 ข้อที่ 9 ข้อที่ 14 และข้อที่ 16
ทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง (negative) 14 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 ข้อที่ 4 ข้อที่ 5
ข้อที่ 6 ข้อที่ 10 ข้อที่ 11 ข้อที่ 12 ข้อที่ 13 ข้อที่ 15 ข้อที่ 17 ข้อที่ 18 ข้อที่ 19
และข้อที่ 20 และแบบสำรวจตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ยา 25 ข้อ ซึ่งมี
ลักษณะเป็นแบบการปฏิบัติที่ถูกต้อง (positive) 6 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 2 ข้อที่ 5
ข้อที่ 11 ข้อที่ 13 ข้อที่ 14 และข้อที่ 17 และแบบการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง 19 ข้อ ได้แก่
ข้อที่ 1 ข้อที่ 3 ข้อที่ 4 ข้อที่ 6 ข้อที่ 7 ข้อที่ 8 ข้อที่ 9 ข้อที่ 10 ข้อที่ 12 ข้อที่ 15
ข้อที่ 16 ข้อที่ 18 ข้อที่ 19 ข้อที่ 20 ข้อที่ 21 ข้อที่ 22 ข้อที่ 23 ข้อที่ 24 และ
ข้อที่ 25

2.3.3 คำถามปลายเปิด ในแบบสำรวจตอนที่ 5 จำนวน 1 ข้อ

2.4 การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของ
แบบสำรวจ

แบบสำรวจชุดนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน ซึ่งคัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์
การทำงานด้านการสอนวิชาสุขศึกษา การปฏิบัติงานเกี่ยวกับฝ่ายวิชาการด้านยารักษาโรค
และสิ่งเสพติดให้โทษ เป็นผู้ตัดสินข้อกระทงว่าเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
มีความชัดเจนและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะศึกษาวิจัยหรือไม่ ข้อกระทงใดมีผู้ทรงคุณวุฒิ
อย่างน้อย 6 ท่าน ลงความเห็นว่ายอมรับว่าข้อกระทงนั้นมาใช้ในแบบสำรวจ

ข้อกระทงใดที่มีผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 6 ท่านลงความเห็นว่าเป็นไม่เหมาะสมก็จะไม่นำข้อกระทงนั้นมาใช้ในแบบสำรวจ ข้อกระทงที่ได้รับการเสนอแนะให้แก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยก็นำมาแก้ไขปรับปรุงตามความเหมาะสม

2.5. การนำแบบสำรวจไปทดลองใช้ (try out) ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชดำริ ปีการศึกษา 2527 จำนวน 30 คน จากนั้นได้นำแบบสำรวจมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้อีกครั้งหนึ่งกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวชิรธรรมสาริต ปีการศึกษา 2527 จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยง (reliability)

2.6 ความเที่ยงของแบบสำรวจ (reliability) แบบสำรวจนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงดังนี้ ด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาเท่ากับ .83 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยา เท่ากับ .84 และด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ยา เท่ากับ .88 ซึ่งจัดว่าเป็นแบบสำรวจที่มีค่าความเที่ยงเหมาะสมที่จะใช้วัดได้

เกณฑ์การประเมินค่า

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา ในแบบสำรวจตอนที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบรายการสำรวจ (check list) ประเมินค่าโดยให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ในข้อกระทงที่ตอบได้ถูกต้อง และให้ค่าคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน ในข้อกระทงที่ตอบผิด

2. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยา ในแบบสำรวจตอนที่ 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยมีข้อกระทงที่เป็นทัศนคติที่ถูกต้อง (positive) และข้อกระทงที่เป็นทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง (negative) จึงมีเกณฑ์ประเมินค่าดังนี้

2.1 ข้อกระทงที่เป็นทัศนคติที่ถูกต้อง (positive) มีเกณฑ์การประเมินค่าดังนี้

4 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3 = เห็นด้วย

2 = ไม่เห็นด้วย

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.2 ข้อกระทงที่เป็นทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง (negative) มีเกณฑ์การ

ประเมินค่าดังนี้

1 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2 = เห็นด้วย

3 = ไม่เห็นด้วย

4 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ยา ในแบบสำรวจตอนที่ 4 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยมีข้อกระทงที่เป็นแบบการปฏิบัติที่ถูกต้อง (positive) และข้อกระทงที่เป็นแบบการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง (negative) มีเกณฑ์การประเมินค่าดังนี้

3.1 ข้อกระทงที่เป็นแบบการปฏิบัติที่ถูกต้อง (positive) มีเกณฑ์การ

ประเมินค่าดังนี้

4 = ปฏิบัติเป็นประจำ

3 = ปฏิบัติบ่อย ๆ

2 = ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง

1 = ไม่เคยปฏิบัติเลย

3.2 ข้อกระทงที่เป็นแบบการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง (negative) มีเกณฑ์การ

ประเมินค่าดังนี้

1 = ปฏิบัติเป็นประจำ

2 = ปฏิบัติบ่อย ๆ

3 = ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง

4 = ไม่เคยปฏิบัติเลย

เกณฑ์การแปลผล

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าร้อยละ ดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย (mean) ในการพิจารณาเป็นรายข้อ มีเกณฑ์ดังนี้

$\bar{X} = .01 - .49$ หมายถึง ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

$\bar{X} = .50 - .59$ หมายถึง ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

$\bar{X} = .60 - .69$ หมายถึง ปานกลาง

$\bar{X} = .70 - .79$ หมายถึง ดี

$\bar{X} = .80 - 1.00$ หมายถึง ดีมาก

1.2 ค่าร้อยละ (percent) มีเกณฑ์ดังนี้

1.00 - 49.00 หมายถึง ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

50.00 - 59.00 หมายถึง ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

60.00 - 69.00 หมายถึง ปานกลาง

70.00 - 79.00 หมายถึง ดี

80.00 - 100.00 หมายถึง ดีมาก

2. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยา พิจารณาจากค่าเฉลี่ย (mean) ดังนี้

$\bar{X} = 1.00 - 1.49$ มีทัศนคติไม่ถูกต้องมากที่สุด

$\bar{X} = 1.50 - 2.49$ มีทัศนคติไม่ถูกต้อง

$\bar{X} = 2.50 - 3.49$ มีทัศนคติถูกต้อง

$\bar{X} = 3.50 - 4.00$ มีทัศนคติถูกต้องมากที่สุด

3. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ยา พิจารณาจากค่าเฉลี่ย (mean) ดังนี้

$\bar{X} = 1.00 - 1.49$ มีการปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุด

$\bar{X} = 1.50 - 2.49$ มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง

$\bar{X} = 2.50 - 3.49$ มีการปฏิบัติถูกต้อง

$\bar{X} = 3.50 - 4.00$ มีการปฏิบัติถูกต้องมากที่สุด

การเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียนจากกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับหนังสืออนุญาต ที่ 0806/04927 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2528 ได้ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2528 ถึงวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2528 โดยนำแบบสำรวจไปให้นักเรียนตอบและรับกลับด้วยตนเอง ได้แบบสำรวจกลับคืนครบทุกฉบับ

วิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รายละเอียดส่วนตัว ทำการแจกแจงความถี่ข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยคำร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางและความเรียง
2. พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการใช้ยาทางด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้
  - 2.1 ค่ามัธยฐาน เลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (mean)
  - 2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
  - 2.3 ค่าที (t-test) ในการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการใช้ยาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติระหว่างนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิง
  - 2.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) ในการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการใช้ยาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติระหว่างนักเรียนจากโรงเรียนชาย โรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษา
  - 2.5 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé test for all possible comparison)
3. ปัญหาและข้อคิดเห็นอื่นเกี่ยวกับการใช้ยาซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคำร้อยละ